

بشود غیر از این هم بنده نمیتوانم کاری بکنم .

رئیس - آقای هرمزی (اجازه)

هرمزی - بنده عرضی ندارم - عرض بنده راجع بکمسیون عدلیه بود که گذشت .

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - عرضی ندارم .

رئیس - آقای شیرانی (اجازه)

شیرانی - بنده راجع بکمسیون ها میخواستم عرض کنم فلسفه اینکه کمسیونها یکی باید هشت نفر و یکی شش نفر باشد چیست ؟ زیرا کارهای مملکتی در محیط خودش یک درجه اهمیت را دارد و بنده معتقدم که باید یک نواخت اعضاء کمسیونها باشند .

رئیس - با فعل عده برای رأی کافی نیست اگر میل دارید جلسه آتی به پیشنهاد کنید رأی میگیریم

آقای داور (اجازه)

داور - بنده عرضی ندارم . مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد .

رئیس مجلس شورای ملی

موتن الملک

منشی - علی اقبال الممالک

منشی - معظم السلطان

جلسه (۶۹)

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه ۲۲ برج

میزان ۳۰۳ مطابق ۱۵

ربیع الاول ۱۳۴۳

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید . صورت مجلس یوم یکشنبه بیستم میزان را آقای اقبال الملک قرائت نمودند .

رئیس - آقای طهرانئی . (اجازه)

طهرانئی - بنده قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - آقای شریعتمدار . (اجزه)

شریعتمدار دامغانی - بنده هم قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - آقای سلطان - العلماء را جزو دیر آمدگان بی اجازه نوشته اند و حال آنکه ایشان از روز پانزدهم میزان اجازه دارند از این جهت نباید جزء دیر آمدگان بی اجازه ثبت شوند .

رئیس - اصلاح میشود . آقای میرزا

یدالله خان . (اجازه)

آقای میرزا یدالله خان - بنده قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - نسبت به بورت مجلس ایرادی نیست ؟ (گفته شد خیر)

رئیس - آقای طهرانئی . (اجازه)

طهرانئی - بنده ملاحظه می کنم می بینم در مجلس در موقع گرفتن رأی بدو کیفیت رأی میگیرند یک کیفیت سه قیام و قعود یک کیفیت با ورقه که اسم هر شخصی در روی آن ورقه نوشته میشود .

بامتناع . یا قبول - یارد می کند و فلسفه اینکه با ورقه رأی گرفته میشود این است که مردم . ملت . عقاید افراد نمایندگان را راجع به آرائی که میدهند تشخیص بدهند و قضاوت نمایند که کی موافق با عقاید عمومی رأی داده و کی مخالف با عقاید عمومی رأی داده به این جهت هم قضاوت حاضر خواهد شد در باب انتخاب آتی و هم قضاوت آتی خواهد شد که این دوره چه خدمات و چه مضراتی بمملکت رسانده .

متأسفانه اوراق رأی در مجلس هلنی به هیچ وجه من الوجوه خوانده نمیشود که مردم بدانند در فلان موضوع کی رأی نداده اند به این واسطه افرادی که رأی مثبت یا منفی بامتناع داده اند مورد حمله یا تنقید یا تمجید واقع میشوند و هر کدام بیک شکلی معرفی میشوند .

لهذا بنده از مقام منبع ریاست مجلس واز وکلای محترم تقاضا میکنم که تمام آراء با ورقه اعم از بودجه یا قانون یا معاملات قبل از صورت مجلس خوانده شود تا معلوم شود که کی رأی داده و کی امتناع کرده خاصه در مسئله بود اعیانیس بنده تقاضا می کنم صورت اشخاصی که در آن موضوع رأی داده اند معلوم شود .

(بعضی از نمایندگان صحیح است)

چون فراهم ملاحظه میکنیم یک کار هائی به مجلس وارد میشود و مسئولیت آن بعهد بعضی است که مسئولیت ندارند و این مسئله باید روشن شود که بعد از این ملت مملکت . تاریخ . قضاوت . کند که اشخاص در موضوعات مختلفه چه عقایدی داشته اند .

رئیس - اینکه از بنده تقاضا گردید اسامی اشخاصی که با ورقه رأی میدهند خوانده شود این مسئله از اختیار من خارج است این یک مطلبی است راجع به نظامنامه اگر میل دارید پیش نهاد بفرمائید که قسمت راجع به این موضوع در نظامنامه اصلاح شود .

بعضی از نمایندگان صحیح است .

رئیس - آقای دامغانی . (اجازه)

شریعتمدار دامغانی - جای تأسف است که دوره تقنینیه قوانینی با زحمات و مشکلات و تحمل بودجه های سنگین وضع میکنند بدبختانه به موقع عمل گذاشته نمیشود و بجز یک اوراق سنگینی یاد کار ادوار مجلس برای مردم باقی نمی ماند از قبیل قانون دیوان محاسبات و قانون البسته و وطنی که مکرر در مجلس تذکر داده شده و در وزارت خانها عملی نشد و یا اگر عملی شد انفاقاً سوء استعمال می نمایند .

مثل ماده ۶۶ قانون . استخدام که حقیقتاً برای از بین بردن فضل و لیاقت وضع شده با این حال سوء استفاده شده یعنی درباره فقر اجرا میشود ولی در باره اغنیاء تخصص قائل شده و آن هارا بعنوان کتبرات استخدام نمایند همچنین حقوق تقاعد وقتی که میخواهند از حقوق حاضرین خدمت کسر شود از آن درجه پست هم که است کم میشود .

هم چنین یک عده ارمن منتظرین خدمت وزارت داخله هستند که ماده ۲۸ با این که درباره این اشخاص وضع شده با این حال اجرا نمیشود در صورتی که شاید خیلی از آقایان منتظرین خدمت وزارت داخله را بشناسند که بر حسب عواطف و اغراض خصوصی از کار خارج شده اند در صورتی که این ها یک عده فقیر و بدبخت هستند که حقیقتاً اگر یک بیت المال بود اغلب آنها باید از بیت المال مرتزق شوند .

ماده ۲۸ که برای آنها یک حقوقی قائل شده اجرا نمیشود و در این خصوص آقایان منتظرین خدمت وزارت داخله یک عریضه بمجلس شورای ملی عرض کرده واز بنده هم تقاضا کرده اند که آن عریضه را در مجلس قرائت کنم .

لکن بنده بدکر شرح حال آنها فحاعت کرده آن عریضه را تقدیم مقام محترم ریاست مجلس می نمایم و البته ایشان هر طور صلاح و مقتضی بدانند رفتار خواهند فرمود .

رئیس - آقای میرزا یدالله خان (اجازه)

آقای میرزا یدالله خان - بنده به آقایان نمایندگان محترم مکرر در موضوع گاو مبری و وضعیت محصول تذکر داده ام متأسفانه تا به امروز بجائی منتهی نشده است

لذا بنده یک پیشنهادی در همین زمینه تقدیم می کنم که تکلیف یک مشت زارع بدبخت را بمجلس شورای ملی معین کند .

رئیس - آقای رئیس التجار . (اجازه)

رئیس التجار - چند روز قبل خواستم عرض کنم که وقت مجلس بواسطه نوشتن اسامی دیر آمدگان خیلی صرف

میشود (نمایندگان صحیح است) واز دیریک ورقه جداگانه بنویسند و در سر را بگذارند بهتر از این است که در مجلس خوانده شود امروز هم یک چیزی این جا زیاد شد که عرض بنده با آن صحیح است که گفته شد موضوعی ندارد .

رئیس - آقای سردار عشایر (اجازه)

سردار عشایر - عرض بنده موافقت با آقای طهرانئی بود در موضوع خواندن آراء .

رئیس شاهزاده شیخ رئیس . (اجازه)

محمد هاشم میرزا شیخ رئیس - بجز روزنامه رسمی بعقیده بنده هیچ چاره ندارد و این پیشنهادی که آقایان فرمودند خوب است در مورد روزنامه رسمی بفرمائید و الا بواسطه خواندن اسامی وقت مجلس تلف میشود بعلاوه خواندن در این جایده فایده ندارد و باید در روزنامه رسمی بنویسند تا عموم مردم مطلع شوند .

رئیس آقای زعم . (اجازه)

زعم - اگر چه بنده وقت عرض گذشته است .

ولی در تأیید بیانات آقای طهرانئی یک اصلی هم در قانون اساسی هست و آن اصل سی و هشتم است که تصریح میکند: اعضاء مجلس شورای ملی باید رد یا قبول مطالب را صریح و واضح اظهار بدارند و احدی حق ندارد ایشان را تحریص یا تهدید در دادن رأی خود نماید

اظهار رد و قبول اعضاء مجلس باید بقسمی باشد که روزنامه نویس و تماشاچی هم بتوانند ادراک کنند یعنی باید آن اظهار بعلامات ظاهری باشد از قبیل اوراد کبود و سفید و امثال آن .

بنابر این بنده راجع به آراء با ورقه معتقدم که باید اعلان شود و هیچ مانعی هم ندارد و اگر در بعضی مواقع نظامنامه ساکت است لازم نیاید که اگر یک و کیلی تقاضائی کرد بخوایم برای آن یک ماده نظامنامه بنویسیم .

نظامنامه داخلی را افکار نمایندگان مجلس نوشته و زائیده شده افکار آقایان است و بقول آقای رئیس التجار با آن صحیح است که گفته شد بنده هیچ مانعی نمی بینم که آراء راجع بتصویب سیصد و بیست هزار تومان بود اعیانس در مجلس قرائت شود .

جمععی از نمایندگان - خارج از موضوع است .

وارد دستور شوید .

رئیس - وارد دستور بشویم ؟

بعضی از نمایندگان - بلی .

رئیس - در ضمن مذاکرات انتخابات کمیسیونها هم باید در خارج بعمل آید

دو نفر باید برای اینکار بقرعه معین شوند.

(استقراع بعمل آمده آقایان شیروانی و آفاسید یعقوب برای استقراج آراء معین شدند)

رئیس - (خطاب به آقایان فوق الذکر) بفرمائید بیرون

آفاسید یعقوب - بنده مرخص میشوم ولی در یک موضوعی اجازه خواسته بودم وقت صحبت از بین میرود چه کنم؟ رئیس - برگردید در موقع اظهار کنید. پیشنهاد آقای داور قرائت میشود.

(بشرح ذیل خوانده شد)

مقام منبع ریاست مجلس مقدس بنده پیشنهاد میکنم که کمیسیونهای معارف و نظام هر کدام دوازه عضو داشته باشند.

رئیس - بفرمائید توضیح بدهید. داور - گمان میکنم محتاج توضیح نباشد چون اگر یک عده بیشتری از آقایان در کمیسیونها با هم شرکت داشته باشند بهتر است و زودتر کار پیش میرود.

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند.

(عده قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد.

اسامی کمیسیونهایی را که باید تعیین شود مجدداً عرض میکنم:

کمیسیون قوانین مالیه دوازده نفر.

کمیسیون عدلیه دوازده نفر کمیسیون پست و تلگراف و فوائد عامه دوازده نفر. خارجه شش نفر. معارف هشت. نظام هشت. داخله دوازده نفر. اسامی اشخاصی که قابل انتخاب نیستند در محوطه خارج اعلان شده است مراجعه خواهند فرمود.

خبر کمیسیون بودجه قرائت میشود. (بشرح آتی قرائت شد)

وزارت مالیه در تاریخ (۲۱) میزان ایت، نایل ۱۳۰۱ پیشنهادی بنمبر ۲۵۰۸۸

بمجلس تقدیم داشته و چون در این مدت جریان قانونی خود را طی نکرده و وزارت مالیه خود را صالح برای حل مشکل ندیده نایب در جوازای هذه السنه سیچقان نایل در ضمن معروضه نموده ۱۰۵۵ تقاضای تصویب پیش نهاد سابق و تعیین تکلیف را مینماید.

خلاصه لایحه از این قرار است.

در سنه ماضیه قوی نایل ۱۳۳۵ که موقع افتتاح اولین دوره مجلس شورای ملی بوده و صورت مستمریات را برای تصویب بمجلس فرستاده اند بواسطه عدم اطلاع و بصیرت کامل متوفیان و متصدیان موفق نشده اند مستمری اشخاصی را که در نقاط مختلف داشته اند در یک جا جمع نمایند مثلاً اگر یک نفر دو پست تومان در

طهران و یک صد تومان در خراسان و پنجاه تومان در اصفهان داشته همان دو پست تومان بخرج رکاب را قلمداد کرده اند مجلس شورای ملی هم از دو پست تومان یک صد تومان کسر و یک صد تومان باقی گذارده و از بقیه که بخرج خراسان و اصفهان آمده ذکر نشده ولی وزارت مالیه در عمل همان مبلغ مقطوعی را مأخذ قرار داده و بقیه را به ارباب حقوق پرداخته این طرز تا موقع تصدی مأمورین بلژیکی جریان داشته که آنوقت نظر باختیاراتی که مأمورین مزبور بموجب قانون ۲۳ جزوا داشتند این رویه را بخلاف قانون دانسته و اظهار میدارند مقصود مجلس شورای ملی همان مبلغی است که تصویب شده و از بقیه اطلاع نداشته و در حکم مقطوعی است بالاخره پس از مذاکرات بین وزارت مالیه و خزانه دار کل قرار میدهند که نسبت باقلامی که در مجلهای مختلف منظور بوده بهمان نسبتی که کسر شده تومان شمار عمل نمایند.

مثلاً اگر یک نفر یکصد تومان در صورت تقدیمی بمجلس داشته و نصف شده و یکصد تومان هم در محل دیگر داشته آنهم تنصیف شود و به همین طریق عمل شده.

نظر باینکه وزارت مالیه برای این اقدام خود مجوز قانونی نداشته ماده واحده در ضمن لایحه (۲۵۰۸۸) تقدیم داشته و تصویب آن را تقاضا نموده مفاد ماده واحده همان معامله است که در سنوات اخیر جریان داشته و بطور تومان شمار عمل کرده اند.

کمیسیون بودجه با مطالعات لازمه که در اطراف قضیه نمود اینطور اظهار عقیده مینماید:

نظر باینکه مجلس اول و کمیسیون بودجه آنروز مبلغی را مقطوع کرده اند یقین داشته اند که کلیه مستمری اشخاص همان مبلغی است که متصدیان امر صورت داده اند.

باین جهت هر مبلغی را که ابقا کرده اند در حکم تمام مستمری اشخاص بوده و بقیه بهر اسم و رسم و بخرج هر جا باشد باید ضبط گردد و معامله هم که در این سنوات شده مدرك قانونی نداشته لذا ماده واحده ذیل را تنظیم و تقدیم مینماید.

ماده واحده - مستمریات اشخاصی که در قوی نایل ۱۳۲۵ جرح و تعدیل شده اگر همان اشخاص از مجلهای مختلفه یک یا چند قلم حقوق دیگری داشته اند جزو مقطوعات شمرده شده و علاوه بر مبلغی که ابقا شده نباید چیزی پرداخته گردد.

رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه)

آقایان تشریف ببرند بیرون و برای رأی دادن معتمد السلطنه - راپورت کمیسیون بودجه زباندار و خیلی ردش بود و ضرورت ندارد در مقدمه راپورت کمیسیون بنده یک توضیحاتی عرض کنم

در موضوع این مستمریات علاوه بر تصویبی قوی نایل بنده در کمیسیون یک نظریاتی اظهار کردم و طرف توجه اکثریت کمیسیون واقع نشد اینست که نظریاتی را که در کمیسیون عرض کردم حالا در مجلس شورای ملی هم به عرض آقایان میرسانم.

بطوریکه در راپورت کمیسیون بودجه نوشته در مجلس اول در قوی نایل هزار و سیصد و بیست و پنج که بودجه ولایات در کمیسیون بودجه مطرح گردید و رسیدگی کردند نسبت بمستمریات تصمیمی اتخاذ شد باین ترتیب یک قسمتی از مستمریات مقطوع شد یک قسمتی را بعنوان اینکه جزو بودجه سلطنتی منظور شود از بودجه مملکتی موضوع کردند نسبت ببقیه دیگر مستمریات مبلغی کسر و مبلغی ابقا شد راپورت کمیسیون بودجه مجلس اول در مجلس قرائت شد در وزارت مالیه آقای ناصر الملك کتابچه که از نظر کمیسیون بودجه گذشته بود طبع و توضیح کرده اند که اصل آن کتابچه را بنده بدست آورده و مقدمه آن را بعرض آقایان نمایندگان میرسانم شرح کتابچه اینست مینویسد صورت مواجب مرسوم اشخاص که بخرج بودجه هذه السنه قوی نایل منظور بود در موقع گذشتن بودجه از مجلس مقدس مجلس شورای ملی بطوری که در این کتابچه نوشته شده تصویب نموده اند

لهذا برای اطلاع عموم که معلوم شود خرج و تعدیل حقوقات خرج آمد بودجه هذه السنه منحصر بهمین اسامی است که در این کتابچه مندرج است بطبع میرسد و سایر موسومات ارباب حقوق کما کان بجای خود باقی و برقرار است سواى بودجه قشون حاضر رکاب مبارک که الی حال صورت جرح و تعدیل آن از مجلس شورای ملی بوزارت مالیه داده نشده و بعد از رسیدن صورت آن هم بطبع میرسد و منتشر خواهد شد. میزان این کتابچه معادل است با آن صرفه جوئیهای که در کمیسیون بودجه قوی نایل شده است که سه کرو و دو پست و شصت و هفت هزار و پانصد و بیست تومان و کسری است بنا بر این ما هیچ منطقی نمی توانیم داشته باشیم برای اینکه اگر یک نفر مستمری داشته است بخرج دو ولایت مثلاً ششصد تومان بخرج فارس و دو پست تومان بخرج طهران موقمی که کتابچه فارس را رسیدگی می کرده اند از آن ششصد تومان دو پست تومان مقطوع کردند و موقمی که کتابچه طهران را رسیدگی کرده اند معترض نشده اند بگوئیم مستمری آن شخص همان

مبلغی است که از یکمحل ابقا شده است حالا وزارت مالیه پیشنهاد کرده است که هملا در وزارت مالیه معمول این بوده است که بهمان نسبتیکه از خرج آمده فارس قطع کرده اند از خرج آمده طهران هم که مقطوع نشده بهمان نسبت مقطوع شود مثلاً کسی که ششصد تومان داشته است و دو پست تومان آن مقطوع شده است اگر در محل دیگری هم نهصد تومان داشت یک نلث از آن را بهمان نسبت مقطوعی کسر کنند این معمول وزارت مالیه بوده است ولی چون بهجای قانونی نبوده است پیشنهاد کردند که با تصویب مجلس شورای ملی کما کان معمول باشد حالا کمیسیون بودجه راپورتی که تقدیم کرده است نظریه اش اینست که آن شخص ششصد تومان داشته است فرضاً اگر دو پست تومان مقطوع شد چهارصد تومان ابقا شده همان را ببرد اگر در جای دیگر فرضاً مستمری داشت و آن مستمری بدون اینکه مقطوع شود تصویب شده باشد آن را نباید ببرد و بنده مخالف این مسئله هستم بعلاوه در کتابچه مقطوعات که در مجلس سنه قوی نایل منتشر شده قید شده است و سایر موسومات ارباب حقوق کما کان بجای خود باقی و برقرار است. اینست که بنده از این نقطه نظر باین لایحه مخالفم.

عماد السلطنه مخبر - چون این

راپورت مدتی است طبع شده است بنده خیال میکنم آقایان بکفایتی درست متوجه باصل موضوع نیستید اصل موضوع این است (اولاً موضوع را عرض کنم بعد عقیده کمیسیون را) همانطوری که آقای معتمد السلطنه فرمودند در سنه قوی نایل در موقمی که مجلس داخل می نمود باینکه در حقوقات یک جرح و تعدیلی بکنند و حقوق یکمده اشخاص را کم میکنند همانطوری که اظهار کردند یک اشخاصی بودند که حقوقشان چند نلث بخرج میآمده است بخرج رکاب بوده است بخرج اصفهان و فارس و خراسان هم بوده است کمیسیون آنوقت یا برای عجله که داشته یا برای اینکه اعضاء وزارت مالیه وقت برای بی اطلاعی نتوانستند تمام مستمری اشخاص را در یکجا جمع کنند و بنظر کمیسیون برسانند که کمیسیون بفهمد فلان شخص کلیه حقوقش دو هزار تومان است و از این دو هزار تومان هزار تومانش را کسر کند باینجهت کمیسیون آمده است یک نفری که فرضاً در دوسه محل حقوق داشته است یک مجلس را که متوجه شده یک مبلغی از آن کسر کرده بتصور اینکه تمام حقوق این شخص همین است بعد حقوقهای دیگرش که در سایر کتابچه ها بوده است اگر به آنها مرور کرده اند متوجه نشده اند که این شخص که در کتابچه فارس حقوق دارد همان شخص است که در کتابچه خراسان هم داشته بعد این کتابچه میافتد بدست

وزارت مالیه ومشغول عمل میشوند وزارت مالیه بتصور اینکه آن مبلغی که مجلس کسر کرده متوجه بتمام حقوق این شخص بوده و این مبلغ را کسر کرده و بقیه را را کد گذاشته است در حکم ابقاء است لذا این عمل را چه بظن تصور جاری داشته ناموقی که مستشاران بزرگی مشغول کار میشدند آن ها چون یکتقدری در امور دقیق تر بوده اند متوجه میشدند و میگویند مقصود مجلس از این مبلغی که کسر کرده است اینستکه بقیه حقوق این شخص مقنوع است و آن مبلغی که ابقاء شده فقط مستمری آن شخص است در اینباب مذاکراتی بین دولت و خزانه داری کل میشود بالاخره اینطور قرار میگذازند که تومان شمار یعنی آنقدری که باقی میماند بهمان نسبتی که مجلس از یک محل قطع کرده از سایر محلهای هم تومان شماره آنها بدهند این معامله همین طور جاری بوده ولی وزارت مالیه برای اینعمل خودش يك مجوز قانونی نداشته يك ماده واحد تنظیم کرده و بمجلس تقدیم کرده که چنانکه سابقه امر هم همینطور بوده تومان شمار پرداخته شود ولی عقیده کمیسیون اینطور نبود عقیده کمیسیون این بود که مجلس اول و کمیسیون بودجه وقت مستمری اشخاص را هر مبلغی که قطع کرده و بقیه را گذاشته آن مبلغی را که باقی گذاشته در حکم تمام مستمری آن شخص بوده است و اگر در جاهای دیگر مستمری داشته است مجلس وقت و کمیسیون متوجه باین قسمت بودماند باینجهت اینماه واحد تنظیم شده است باینطور که هر کس در آن موقع حقوق داشته مثلا اگر بنده در آن موقع هزار تومان حقوق داشته ام و مجلس یا نصد تومان را قطع کرده و یا نصد تومان من باقی گذاشته مستمری من همان یا نصد تومان باشد نه آن يك قلم دیگر یعنی یا نصد تومانی که در جای دیگر داشته ام و مجلس ملتفت نشده و باقی گذارد این اصل عقیده کمیسیون است (جمعی از نمایندگان اظهار کردند مذاکرات کافی است)

رئیس - (خطابه آقای متعدد - السلطنه) - این پیشنهاد شما نمی شود رای گرفت

معمدا السلطنه - بنده پیشنهاد کردم به لایحه دولت رای گرفته شود

رئیس - خبر کمیسیون مقدم است

معمدا السلطنه - برای اینکه اگر بخیر کمیسیون رای گرفته شود خبر کمیسیون عنوان قطع این مستمریات را دارد آن وقت بعد بلا یحه دولت نمیشود رای گرفت

رئیس - عرض کردم خبر کمیسیون مقدم است بر لایحه دولت رای گرفته میشود بماده واحد پیشنهادی کمیسیون بودجه

آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد خبر کمیسیون مبتکرات راجع بانقاع قانون صدور پوست بره مطرح است

نجات - بنده در دستور عرض دارم

رئیس - بفرمائید

نجات - مجد السلطان در دستور مقدم بود

رئیس - راپورت کمیسیون بودجه راجع بمجد السلطان قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون بودجه لایحه پیشنهادی دولت را به نمره ۲۵۱۶ مورد بحث قرار داده و در نتیجه اینطور اظهار عقیده مینماید چون آقای مجد السلطان از مستخدمین قدیمی صحیح العمل دولت و شهریه مشادالیه به تصویب مجلس چهارم رسیده و در نتیجه اجرای قانون استخدام حقوق ایشان تنزل فاحش کرده واعاشه ارتزاق مشارالیه دچار سکت گردیده

لهذا ماهی نود تومان شهریه ایشان را از ابتدای همدالسنه سیچقان قبل تصویب و ماده واحد ذیل را تنظیم و به عرض میرساند

ماده واحد - وزارت مالیه مجاز است از حمل همدالسنه سیچقان قبل ۱۳۰۳ مادام العمر ماهی نود تومان شهریه در حق آقای میرزا عباسعلی خان مجد السلطان برقرار و از محل اعتبار مستمری و شهریه ها بدون کسر پرداخت نماید

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - اصولا بنده مخالف هستم قبل از اینکه بودجه کل مملکت بمجلس بیاید و ما ببینیم دخل و خرج ما مساویست یا نه و کسر داریم یا نه و در صورتیکه کسر داشته باشیم برای جبران آن چه کار باید بکنیم و بالاخره در نتیجه این وضعیت روز کار مملکت ما بکجا خواهد رسید موافق نیستم که يك دینار باسم مستمری و شهریه یعنی لایحه جزء خرج به مجلس بیاید

آخر ما باید بدانیم اگر هم مدیون هستیم قدرت داریم بپردازیم یا نه اگر قدرت نداشته باشیم چنانکه آقای وزیر مالیه میگویند مطالبات ارباب طلب را نداریم بدهیم و میگویند پول نیست و اظهار اصرار میکنند

حالا باید این شهریه را هم تصویب که يك چیزی هم مزید و علاوه بشود! بنده نمیدانم که در این موضوع مخصوص بچه دلیل ماهی ۹۰ تومان مادام العمر بدهیم

خوب بود آقایان آن چیزهایی که ایجاب کرده است در چنین موقعی ماهی

نود تومان از بودجه کسردار خودمان يك کسی بدهیم توضیح میدادند

اگر از نقطه نظر احتیاج است که آدم محتاج خیلی زیاد است و اگر يك خدمات برجسته کرده و يك قسمت از مملکت را زنده کرده است و در ازاء آن این شهریه داده میشود خوبست بفرمائید

در هر صورت يك مرتبه وزارت مالیه يك چنین لایحه پیشنهاد کرده و کمیسیون بودجه هم تصویب کرده است که ماهی ۹۰ تومان مادام العمر داده شود

خوب بود آقایان يك محلی هم برای تأدیه آن در نظر بگیرند که این ماهی ۹۰ تومان را از آن محل بپردازند ولی تا موقعی که ما عوانه جدیدی پیدا نکردیم از کجا مال کجا، چطور میتوانیم بپردازیم و اگر پول داریم یعنی دولت پول دارد خوبست دیون خود را بپردازد دولتی که نمیتواند دیونش را بدهد و حقوق مستخدمین خودش را نمیتواند بدهد باید مادام العمر يك شهریه دوستانه برقرار کند بنده کاملا مخالفم و هیچ دلیلی هم برای آن نمی بینم

مخبر - بنده متأسفم از اینکه آقای کازرونی لایحه دولت را در این موضوع نخوانده اند و اگر لایحه دولت را میخواندند متوجه میشدند که جهات و دلائلی در آنجا نوشته شده است

این شخص پنجاه سال بدولت خدمت کرده است و در خدمت بدولت پیروشکسته شده است

در دوره چهارم برای این آدم ماهی ۹۰ تومان بعنوان حقوق تقاعد تصویب شد

قانون استخدام که وضع شد در نتیجه اجرای آن قانون وقتی ایام خدمت و آخرین حقوق این شخص را حساب کردند ایشان دارای سی و شش تومان حقوق تقاعد شدند و باین مبلغ هم نمیتواند زندگی و گذران کند و پنجاه سال هم بدولت خدمت کرده است و يك شخصی است که اسم او را هر کس شنیده است با درستی و امانت توأم شنیده است و مجلس سابق هم تصویب کرده بود که بپردازند و يك چیزی هم نیست که تحمیلی بر بودجه شده باشد و کمیسیون بودجه هم تصویب کرده است که از محل شهریه و مستمری بپردازند

خوب بود مخالفت خود را در جای دیگر بنمائید

جمعی گفتند - (مذاکرات کافی است)

مخبر - برای اینکه میزی داشته باشد استدعا میکنم که مهندس بعد از مجد السلطان اضافه شود

رئیس - رای میگیریم بماده واحد کمیسیون با ورقه آقایانی که تصویب

می کنند ورقه سفید و الاورقه که بود خواهد داد

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده میباشد بطریق ذیل حاصل گردید)

ورقه سفید علامت قبول ۴۸
ورقه رد و امتناع ۳۴

رئیس - دو ورقه محسوب نشد یکی برای اینکه امضاء نشده و دیگری برای اینکه امضایش لایق است

عده حضار هشتاد و چهار با چهل و هشت رای تصویب شد

(اسامی موافقین)

آقایان: مدرس - ضیاء الاطباء - سردار معتم - نجات - هاتم - شیخ الخرافین زاده - آشتیانی - سردار نصرت - مشار اعظم - آقا شیخ عبدالرحمن - امیر اعلم - آقا میرزا سلیم خان ایزدی - شیخ الاسلام احیاء السلطنه - تدین - دبیر اعظم - صدرائی - سر کشیک زاده - شریعت زاده - وحیدالدوله - مدیر الملک - رئیس التجار - آقا میرزا آقاخان عصر انقلاب - احتشام الحکماء - سیف الله خان اسکندری - یمن الملک - نظام التولیه - سردار منتصر - وکیل الملک - اخگر - رهنما - اعتبارالدوله محمد ولی میرزا - شاهزاده شیخ رئیس مشیر اعظم - حاج میرزا اسدالله خان - آقا سید کاظم - عماد السلطنه - سردار فاخر آقا میرزا رضا خان افشار - ارباب کبخی مشیر معظم - فتح الله - میرزا - حاج سید المحققین - سردار معتمد - سیدار اعظم قائم مقام الملک - آقا میرزا جواد خان خوئی

(اسامی مخالفین)

آقایان: ملک التجار - غلامحسین میرزا آقا شیخ محمد علی العوتی

رئیس - چون عده کافی نیست اگر تصویب می فرمائید چند دقیقه تنفس داده شود

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - خبر کمیسیون بودجه قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

ماده واحد - وزارت مالیه مجاز است مبلغ هزار و یا نصد و بیست و چهار تومان و نه قران حقوق ورثه حاجی علی بابای تاجر تبریزی را که در مقابل طلب حاجی علی بابا ازدولت برقرار و هم ساله تومانی يك تومان پرداخت میشده به این عنوان جزو قروض دولتی در دفتر دیون عمومی منظور و از این بپندمده ساله طلبکارها اعتنا نمی کنند چیست؟ خوبست این را برای بنده توضیح بدهند تا بلکه طلبکارها اعتنا نمی کنند چیست؟ خوبست این را برای بنده توضیح بدهند تا بلکه بنده هم بتوانم در این رای شرکتی کرده باشم

مخبر - من متأسفم از این که باز

شیس الرئیس - بنده گمان میکنم اگر مخبر کمیسیون توضیح بدهند بهتر است و بنظر همچو میآید که این مستمری در مقابل ضررها و خساراتی بوده است که از طرف دولت وقت بآنها وارد آمده بوده اگر همان است خوبست آقای مخبر توضیح بدهند ناما درست ملتفت شویم و اگر هم موضوع دیگری است آن را هم مفصلاً بفرمائید تا همه آقایان مطلع شوند

مخبر - این وجه در مقابل تنخواهی است که در اواخر سلطنت مرحوم محمد شاه و موقع حرکت مرحوم ناصرالدین شاه از آذربایجان بطهران دولت هشتاد هزار تومان از اجداد اینها فرض کرده است و در مقابل قرار گذارده اند سالی هزار و یا نصد تومان و کسری بآنها بدهند و ورثه آنها هم نفع این پیریشانی را دارند و سوا بقیه هم تصویب مجلس رسیده است

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - معلوم شد که این پول و این طلب راجع است باواخر سلطنت محمد شاه و بنده خیلی متشکرم که دولت دین خودش را و لوا اینکه از قرون سابقه هم باشد تأزیه کند لکن ما اطلاع نداریم این هشتاد هزار تومان که قرض داده اند چطور شده که قرض کرده اند فقط اطلاع ما چیزی بود که آقا فرمودند از آن طرف می بینم که دولت قروضی بیک اشخاص مستاصل و پیریشانی دارد و قروض او هم از شش ماه و چهار ماه قبل است

مثلا یکی بنزین بدولت فروخته است پول آنرا می خواهد دولت بگیرد پول ندارم و همچنین اشخاص دیگر طلبهائی دارند بوده که سالی هزار و یا نصد تومان بگیرد این طور نیست اگر این طور است که بکمرته باید این حساب را تصفیه کرد و هشتاد هزار تومان را داد اگر کمتر است آن را هم باید بیک ترتیب مخصوصی داد

این قرضیکه در فلان ساله شده حالا تصویب کنیم که بورت حاجی علی بابا بپردازند

این بنظر بنده مطابق هیچ میزانی در نمیآید و همین جهت است که بنده با چنین لایحه نمیتوانم موافقت کنم و گمان میکنم که آقایان نمایندگان هم از نقطه نظر حفظ حقوق مالی مملکت که کاملاً توجه دارند معتقدند که باین نوع مسائل نمیشود رای داد مخصوصاً فرمایشات آقای عماد السلطنه بنده را مشکوک کرد زیرا میفرمایند این هشتاد هزار تومان تمام دارائی این شخص بوده است که قرض داده است و باید پرداخت کرده است که قرض داده است و باید پرداخت ولی دلیل این را نمیفرمایند که از کجا معلوم شده است تمام دارائی این شخص همین هشتاد هزار تومان بوده است که دولت گرفته ولی چیزش کرده

عقیده بنده اینها يك دلیل کافی برای

آقای کازرونی در موضوعی مخالفت میکنند که جا ندارد این مسئله بنزین نیست این يك شخصی است که باعتبار دولت تمام هستی خود را بدولت وقت قرض داده است و اطلاع هم نداشته است که يك روزی پیش میآید که جناب عالی این ایراد را میکنید که صبر نکنند پول پیدا شود البته دولت باید در دیون خود را بدهد و هر وقت هم بیاید در کمیسیون بودجه تصویب میشود و این شخص است که تمام هستی خود را بدولت داده و در مقابل سالی هزار و یا نصد تومان بورت او داده میشود با این مخالفت در این موضوع هیچ جا ندارد

رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه)

معمدا السلطنه موافقم

رئیس - آقای رئیس التجار

رئیس - آقای تدین

رئیس - آقای تدین موافقم

رئیس - آقای مشار اعظم

مشار اعظم - بنظر بنده اگر ما بخوایم نسبت بقروض دولتی توجهی داشته باشیم واجب میشود که بطور کلی از میزان تمام قروض دولتی مطلع باشیم و برای تأدیه آن هم يك نظریه که متناسب باشد پیدا کنیم

اگر يك کسی در يك سنه هشتاد هزار تومان بدولت قرض داده است میباید در همان او ان خودش هم پرداخته شود قرض زمان محمد شاه را خیلی مشکل است که حالا در آن نظر داشت که برای چه داده شده بوده و برای چه مصرفی قرض کرده بوده اند فعلاً تمام اینها برای ما مجهول است بملاوه آيا هشتاد هزار تومان را پیش ما تنزیل گذاشته بوده که سالی هزار و یا نصد تومان بگیرد این طور نیست اگر این طور است که بکمرته باید این حساب را تصفیه کرد و هشتاد هزار تومان را داد اگر کمتر است آن را هم باید بیک ترتیب مخصوصی داد

این قرضیکه در فلان ساله شده حالا تصویب کنیم که بورت حاجی علی بابا بپردازند

این بنظر بنده مطابق هیچ میزانی در نمیآید و همین جهت است که بنده با چنین لایحه نمیتوانم موافقت کنم و گمان میکنم که آقایان نمایندگان هم از نقطه نظر حفظ حقوق مالی مملکت که کاملاً توجه دارند معتقدند که باین نوع مسائل نمیشود رای داد مخصوصاً فرمایشات آقای عماد السلطنه بنده را مشکوک کرد زیرا میفرمایند این هشتاد هزار تومان تمام دارائی این شخص بوده است که قرض داده است و باید پرداخت کرده است که قرض داده است و باید پرداخت ولی دلیل این را نمیفرمایند که از کجا معلوم شده است تمام دارائی این شخص همین هشتاد هزار تومان بوده است که دولت گرفته ولی چیزش کرده

عقیده بنده اینها يك دلیل کافی برای

تصویب همچو مبلغی نخواهد بود و بهتر این است که در این باب يك تصمیم کلی اتخاذ شود که اگر يك طلبی بیک شخصی ازدولت دارد يك مرتبه باید از محل معتبری بدهند و اینطور نمیشود تصویب کرد

رئیس - آقایان اینکه رای ندادند امکان است تشریف ببرند رای بدهند

معمدا السلطنه (اجازه)

معمدا السلطنه - بنده اولاً خیلی عذر میخوام که امروز هر چه در موضوع مستمریات پیش میآید ناچارم دفاع کنم شاید بعضی از رقبا و آقایان متغیر شوند نسبت به بنده که خدمتی میکنم راجع به پرداخت مستمریات شاید يك عده هم موافق باشند ولی این قسمت راجع بمستمریات نیست اگر لایحه کمیسیون بودجه را که آقای مخبر تهیه کرده اند مقدمه اش قرائت میشد رفع تمام این اشتباهات میشد زیرا مقدمه این راپورت خیلی کامل و خیلی روشن نوشته شده است

سابقه این امر اینست که در اواخر سلطنت محمد شاه مرحوم (مرحوم حاجی علی بابا که یکی از تجار آذربایجان بوده است و شاید وکلای محترم آذربایجان هم البته او را میشناسند) در موقعیکه ولعهد میخواست است بطهران بیاید وجهی خواسته است حاجی علی بابا حاضر میشود هشتاد هزار تومان در تبریز بولعهد قرض بدهد و سند بگیرد و پولی میدهد و قبض میگیرد (هر ارض بنده تمام بموجب اسنادیست که فعلاً در نزد حاجی میرزا احمد ورثه حاجی علی بابا موجود است و آقایان ممکن است بایشان مراجعه فرمایند)

پس از آن که ولعهد بطهران میآید و بخت میبشیند حاجی علی بابا مطالبه و جوش رامیکند يك فرمان بالابندی بافتخار حاجی علی بابا صادر میشود و عوض اینکه هشتاد هزار تومان طلب او را بدهند امر ملوکانه این طور صادر میشود که مستمری باو بدهند چون دولت در آن موقع دچار هسرت بوده و نمیتوانسته است این وجه را بدهد بالاخره تصمیم میگیرند که يك مستمری باو بدهند حاجی علی بابا هم تصور میکند که اگر قبول نکند شاید اصل موضوع هم از بین برود و ناچار بافتخار صدور فرمان و برقراری مستمری رضی میشود که این مستمری را عجبالتاً عوض طلب بگیرد و این مبلغ هم ساله داده شد تا سنه قوی قبل ۱۳۲۵ همان طوریکه عرض کردم بودجه های ولایات که بمجلس تقدیم میشده است در کمیسیونها رسیدگی میشده که حضرت آقای تنقی زاده تشریف داشتند آقای رئیس التجار هم تشریف داشتند شاید نظرشان باشد مخصوصاً در قسمت مستمری ورثه مرحوم حاجی علی بابا کمیسیون بودجه تصویب میکنند باقی این

از بابت طلب است و الان در دفتریکه در وزارت مالیه موجود است در ستون ملاحظات آن دفتر قید شده است که این مستمری از بابت طلب ورثه مرحوم حاجی علی بابا است و در این سنوات هم همیشه مستمری را تومانی تومان می برداخته اند با سال هم جزو مستمریات تومانی يك تومان قلمداد شده و از تصویب مجلس چهارم گذشته است و در وزارت مالیه چون قید شده است که این مستمری از بابت طلب است معتقد شده اند که از کتابچه مستمریات موضوع شود و در جزو کتابچه دیون عمومی منظور شود و پیشنهادی در اواخر مجلس چهارم تهیه شده بود که بمجلس تقدیم بشود چون موقع دوره مجلس چهارم گذشت موفقیت حاصل نشد که این پیش نهاد به مجلس تقدیم شود این است که حالیه وزارت مالیه پیش نهاد کرده است که يك مبلغی که همه ساله تومانی تومان پرداخته میشده است حالا هم گمان مجلس شورای ملی اجازه بدهد بپردازند چیز تازه هم نیست

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - خوب رای گرفته میشود بماده واحد آقایانیکه تصویب میکنند ورقه سفید و الا کبود میدهند

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

ورقه سفید (علامت قبول) ۵۳
ورقه کبود (علامت رد) ۵
ورقه بدون امضاء (علامت امتناع) ۳۶

رئیس - عده حضار ۹۴ با اکثریت ۵۳ رای تصویب شد

اسامی موافقین - آقایان: تنقی زاده - افشار - محمد هاشم میرزا سهراب خان - شریعتدار - فتح الله میرزا - ارباب کبخی - حاج سیدالمحققین - ملک التجار - سردار معتمد - سیدار اعظم - داور - هایم - میرزا جوادخان - آقا سید کاظم یزدی - آقا شیخ هادی شیخ رئیس - قوام الدوله - عماد السلطنه - مشیر اعظم - محمد ولی میرزا - اعتبارالدوله - مستوفی المالک - حاج هزمالملک - نظام التولیه - احتشام الحکماء - آقا میرزا شهاب - رئیس التجار - نصرت الدوله - معتمد السلطنه - مشیر اعظم - احیاء السلطنه - دبیر اعظم - تدین - مدیر الملک - وحید الدوله - امین الشریعه - دیوانبیک - آقا شیخ محمد علی طهرانی - غلامحسین میرزا - ضیاء الاطباء - سردار نصرت - شیخ الاسلام - امیر احتشام - آشتیانی - معاضد السلطنه - سالار اشگر - ضیاء الملک - نجات - عطی - آقا میرزا سید حسن کاشانی - شیخ الخرافین زاده - سیف الله خان اسکندری - سالار اشرف

اسامی مخالفین. آقایان: یمن الملک .
مصدق الملک . المونی . مشارعظم . شریعت
زاده .

رئیس - دابرت کمیسیون مبتکرات
راجع بالغاه قانون منع صدور پوست بره
مطرح است .

(راپرت مزبور بمضمون ذیل

خوانده شد)

کمیسیون مبتکرات طرح قانونی
جمعی از نمایندگان معترم را راجع بالغاه
قانون منع صدور پوست بره باتفاق آراء
قابل توجه میداند .

مخبر ضیاء الواعظین

رئیس - آقای اخگر

(اجازه)

اخگر - موافقم

رئیس - آقای دست غیب

(اجازه)

دست غیب - موافقم .

رئیس - آقای زعیم

(اجازه)

زعیم - بنده در دستور عرض داشتم .
چون وقت گذشته است و مذاکرات در این
قضیه هم طولانیست خوبست جلسه ختم شده
و بماند برای جلسه دیگر .

رئیس - پیش نهاد کنید رأی گرفته
میشود .

(پیشنهاد خود را نوشته

تسلیم نمودند)

رئیس - آقای زعیم پیشنهاد کرده اند

جلسه ختم شود .

جمعی از نمایندگان - صحیح

است .

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب

(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - عرض

میکنم این مسئله باید قابل توجه بشود آن

قدری معطلی ندارد که مذاکرات طولانی

در آن بشود خوبست حالا که داخل درشور

شده ایم قابل توجه بشود و بکمیسیون برود

و دیگر مذاکره بمقیده بنده لازم ندارد .

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای

زعیم . آقایانیکه تصویب میکنند فرمایند

(جمع کنیری برخاستند)

رئیس - تصویب شد . آقای معاون هم

برای جواب سؤالات حاضر شده بودند .

(معاون وزارت داخله حاضر بودند)

رئیس جلسه آتیه روزیکشنبه دستور

اولا خبر کمیسیون مبتکرات راجع بامکان

عضویت در دو کمیسیون معمولی و دو کمیسیون

فوق العاده .

ثانیاً خبر کمیسیون مبتکرات راجع

بالغاه قانون منع صدور پوست بره .

ثالثاً خبر کمیسیون بودجه به پرداخت

قروض نظمیة مشهد

(مجلس بیست دقیقه بعد از ظهر

ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی -

موتمن الملک

منشی - علی اقبال الممالک

منشی - معظم السلطان

جلسه ۷۰

صورت مشروح مجلس

یوم یکشنبه بیست و هفتم

میزان یکمیزار و سیصد و سه

مطابق بیستم ربیع الاول

یکمیزار و سیصد و چهل و سه

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست

آقای موتمن الملک تشکیل گردید .

(صورت مجلس یوم سه شنبه ۲۲ میزان

را آقای اقبال الممالک قرائت نمودند)

رئیس - آقای اخگر

(اجازه)

اخگر - بنده بعد از تصویب صورت

مجلس عرضی دارم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب

(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب بنده بعد از

تصویب صورت مجلس عرضی دارم .

رئیس - آقای دست غیب

(اجازه)

دست غیب - بنده را جز عدیر آمدگان

آمدگان بی اجازه نوشته اند گمان می

کنم اشتباه شده باشد بنده سر وقت حاضر

بودم .

رئیس - تحقیق میشود اگر اشتباه

شده باشد اصلاح میشود .

آقای معتمد السلطنه

(اجازه)

معتمد السلطنه - بنده در دستور عرضی

دارم .

رئیس - آقای زعیم

(اجازه)

زعیم - در صورت مجلس آن قسمتی

که راجع بتقاضای آقا شیخ محمد علی

طهرانی در خصوص قرائت آراء

نوشته شده است جز جزئیات صحیح است

ولی در طرز تحریر چون تقدم و تأخر پیدا

کرده مطلب قدری بیچیدگی پیدا می کند

همانطور که در صورت مجلس نوشته

شده است آقای آقا شیخ محمد علی تقاضا

کردند آرائی که در مورد لایحه مربوط

بود اغیانس داده شده در جلسه علنی

قرائت شود بعد از آن مقام محترم ریاست

فرمودند . . .

رئیس - چه طور فرمودید؟ راجع به

بوداغیانس چه؟

زعیم - عرض کردم در صورت مجلس

طوریکه نوشته شده مقدم و مؤخر شده و

قدری بیچیدگی پیدا کرده است برای

ادلاح آن عرض کردم که آقای آقا

شیخ محمد علی تقاضا کردند این آراء

در جلسه علنی خوانده شود .